Ч. 119 (12.775). Львів, неділя 31. травня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: в Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Двома шляхами до одної мети.

I. „Все те вже було".

Національна політика колишньої Австро-угорської монархії мала свої питомі характеричні риси. Одним шляхом йшла в Австрії, другим в Угорщині.

В австрійській частині всі народности формально були рівноправні і кожна з них на основі відомої 19 статті основного державного закону з 21. грудня 1867 В. з. д. ч. 142. мала право свобідного розвитку свого національного „я" — у першу чергу мови — в школі, урядах і в публичному житті. Супремація німців аж до розвалу Австрії не мала ніякого законного оформлення. По праві було так, що в Галичині безвідклич-

ними верховодами були поляки, що вели тут свою безоглядну національну політику, спинюючи ріжними засобами розвій українського народу у Східній Галичині. В решті Австрії на ненімецьких територіях кипіла національна боротьба між верховодячою німецькою меншістю і ненімецькою більшістю, яку найбільше було слідно у чеських краях.

Інакше було на Угорщині. Там мадяри захопили всю владу у свої руки і здусили силою всі національні пориви немадярських народів, витискаючи на них чисто мадярське пятно. Опиралися ще тільки Хорватія і Славонія завдяки своїй територіяльній автономії, але не все з успіхом могла боронитися перед безпощадною мадярською геґемонією.

Ще іншими засобами вела Австро-Угорщина свою національну політику в окупованій після берлінського конґресу (1878) Босні і Герцоговині, котру остаточно зайняла після тридцятьлітньої окупації. Австро-угорські міністри спільних фінансів, до котрих належав безпосередній заряд цих давніше турецьких провінцій, старалися витворити з місцевого сербо-хорватського автохтонного населення, розділеного релігією (православні серби, католицькі хорвати і магометани), окремий національний тип у формі спеціяльно — босняцької нації. Очевидно окремішної мови для цієї нації не витворено, бо це було неможлива. Ведено тільки у національній ділянці своєрідну „реґіональну політику", коли вжити сучасної польської санаційної термінольоґії Вели її і міністри-мадяри (передовсім Калаї і Буриан), що найдовше там панували, і міністри з австрійської частини, у першу чергу представник кермавич польської політики у Відні і кількакратний міністр — д-р Лев Білінський. Метою такої політики було створити непрохідну запору на ріці Дріні від сторони самостійної Сербії і на ріці Саві від автономічної Хорватії і Славонії. Головно не смів ніхто споглядати „преко Дріна" — за Дріну — себто на сербське королівство. Ціла ця політика остаточно вповні скрахувала і її останнім епільоґом були вистріли молодих сербських націоналістів Неделька Кабриновича і Гаврила Прінціпа в Сараєві дня 28. червня 1914, що положили кінець життю австрійського престолонаслідника Франца Фердинанда і були безпосередньою причиною вибуху світової війни та розвалу Австро-Угорщини. Австро-угорський реґіоналізм скінчився повним завтоптанням її автовів і виконавців'.

Слід ще згадати німецьку національну політику на Шлеську. Ця частина відпала від Польщі ще 1335 р., отже стратила скорше державну самостійність, як Східна Галичина. За довгий час свого національного і державного поневолення належав Шлеськ до Чехії, опісля до Австрії, вкінці по т. зв. семилітній війні від половини 18 віку до Прусії за виїмком невеликої тешинської і опавської округи, що остали при Австрії. Польське національне відродження прийшло там дуже пізно і пануючий німецький елемент трактував місцеву польську людність як т. зв. васерполяків — отже як своєрідну реґіональну ґрупу. Проти свідомого польського націоналізму німці висували своїх Певних, яким довший час до війни був польський учитель Кождонь, що вів подібну політику, як її нині ведуть на Волині Петро Певний зі своєю компанією ВУО (Волинське Укр. Обєднання) і Михайло Бачинський зі своєю РАО (Руска Аґрарна Організація) у спілці з офіціяльною санацією і під її безпосереднім проводом. Та і на Шлеську прийшла хвиля, що зникли там „вас-

серполяки", а з Кождоня і його ґрупки не остало і сліду. Своєрідний реґіоналізм провалився і там!!

Повищу аналоґію деяких історичних фактів з ділянки національної політики навів я тому, щоби краще унагляднити сучасну польську політику відносно українського питання. Тут Польща не продумала нічого оригінального. За Бен-Акібою з Уріеля Акости Ґуцкова можна сказати — es war schon alles dagewesen — те все вже було. Та не зашкодить це пригадати — хоч би з огляду на минулу щойно першу пятирічку теперішньої санаційної політики.

Державний устрій Польщі переведено у формі польської національної держави — (nationaler Einheitsstaat) — мимо того, що національні меншини творять тут около 40 відс. загалу населення, а чого наші українці займають величезні простори на сході і південному сході, з етноґрафічного боку українські, бо з великою абсолютною більшістю української людности. На тому самому становищі суто-польської національної держави стоять і всі відомі проєкти зміни польської конституції. Інакший державний устрій має Чехословаччина, де в законах і

в практиці переведено принцип держави національностей (Nationalitätenstaat). — А вже життєва практика йшла і йде в Польщі на анулювання і тих окрушин, що тут і там остали ще для нас у польських законах. Не кажу вже про відомий польський закон з 1922 р. про т. зв. автономію трьох східньо-галицьких воєвідств, або про окремі міжнародні зобовязання, котрі і досі остали мертвою буквою, і яких ніхто з польських державних чинників і не думав навіть адійснювати.

Пос. д-р Степан Баран.

НА СХІДНІ ТЕМИ.

Протибільшовицька реакція в Туркестані.

Дуже активний у перших роках революції антикомуністичний рух басмачів почав слабнути у 1925-6 р. й остаточно завмер 1927 р., щоби в 1928 р. знов ожити. Його поважний зріст сильно непокоїть Москву. Головна причина і підпора цього руху — нехіть турків вступати у колхози та переслідування релігійних і національних елементів.

Акція колективізації прибирає, як можна було сподіватися, і в Туркестані гидке облича. Московські аґенти „зударники" насильно затягають до колективів турецьких селян, погрожуючи у випадку відмови засилкою на Сибір. Що їх погрози не безпідставні, про це свідчить уривок з урядового часопису комуністів Ташкенту: („Зоря Востока" 26. II. 1930). Ось як спрецизовані обіцянки для тих, що не схочуть іти в колхози: „Той, що відмовиться від співпраці в економічних організаціях, той ворог совітської влади. Він приготовляє собі прохід на Соловки".

Підбадьорені такою пропаґандою місцеві комуністи предложили централі такі „статистичні" дані, що на їх основі сколективізовано 18 районів Узбекістану, 8 Туркменістану, 6 Кірґістану 4 Таджикістану.

Спершу селяни горнулися до колективів без неохоти, а подекуди навіть з ентузіязмом через брак управної землі в Туркестані. Але більшість вступала туди таки зі страху перед Соловками або перед позбавленням артикулів першої потреби. Але від тої другої приємности участь у колхозах їх не вратувала. Соли, нафти й цукру не стало навіть для правовірних.

Вже за царату Туркестан був найголовнішим доставцем бавовни. Тількиж — царат брав багато, давав менше, але бодай стільки, щоби не вмерти. Більшовики знова не дають Туркестанові навіть частини того, що він потребує. Від жовтня до грудня 1929 р. забракло там яких 9.000 ваґонів збіжа і матерій. Вже в січні 1930 р. бракло 880 ваґонів самого збіжа, 600 ваґонів дерева, 370 ваґонів полотна. Вислід — огірчення селян однаково середняків, як і бідняків („кулаків" відлавна тут нема).

Не диво, що колишній бухарський емір, — тепер на прогнанні в Афґаністані, скликав колишніх провідників „контрреволюціонерів" басмачів і в розмові з ними підчеркнув, що вже дозрів час для отвертого руху. І справді, вже в 1930 році радянська армія входила в сутички з

гуртами басмачів. Такі гурти від 10—100 осіб, які походять з округи Ходженду, Коканди, Ахзабаду і Мерву, бушують по цілому краю, а коли командант червоної армії наказав похід на басмачів, партизани дійшли аж до столиці.

Ці організації пропагують релігійні панісламські ідеї. Рад. влада викорінює їх безпощадно, бажаючи просто стероризувати цілий Туркестан. Одним таким „страшаком" був монстрпроцес, який комуністична туркестанська преса роздувала повних 3 місяці. (Така вже мода настала на процеси в СРСР). У висліді засуджено б. президента Рад. Республики Узбекістану Касімова на смерть, колишнього прокуратора тогож суду Харімова, купця Алимова і ін. Крім того сила народу пішла на заслання за „зраду робітничої кляси".

Початкова політика Москви не лише гладила національні почування, але навіть підтримувала панісламські та льокальні пантурецькі рухи Енвера паші, Джемаля паші, Барякутуллага і Мустафи Кемаль паші (звідси то початкові приязні взаємини Туреччини з СРСР). Та згодом Совіти показали своє правдиве обличча і тепер за свою легковірність прийшлося туркам солоно заплатити. Але не зважаючи на ці репресії, національний рух захоплює навіть активних комуністів. Свідчить про це м. ін. слідуючий висказ Мустафи Чокаєва: „Відомі комуністи, відсепаровані бойкотом, вернулися до середовища, з якого вийшли, і пють тепер ту воду до якої колись плювали". Тому влада червоної Москви у Туркестані є дуже хитка і Туркестан напевне буде один із перших, що зпід неї визволиться. Студенти всіх високих шкіл, а навіть військової академії рішили не брати участи в комуністичних часописах і видавництвах. Комуніст М. Жаєр пише: „Ці кадри націоналістів такіж небезпечні, як післанці Аллага (націоналістичні партизани), вони загніздилися по селах, містах і вищих школах".

Ці ірредентистичні рухи турків скріплюються, так, як зростають загалом усі анти-комуністичні організації.

Е. З.

З польськоі преси.

Про централістичні і децентралістичні течії у Польщі.

„Поляки на загал не люблять ясно і виразно ставляти проблеми". Таким реченням починає б. львівський і позванський воєвода ґр. Дунін-Борковський дві свої обширні статті на повищу тему у краківському „Часі" (чч. 114. і 115. з 20. і 21. ц. м.). Ілюструє автор це речення хаосом, який панує у Польщі в погляді на централізм і децентралізм, як державні системи, та внутрі кількох ріжних польських політичних таборів, які самі собі на цю справу не зясували одноцілого погляду. М. ін. автор звертає увагу, що й самі урядові газети — одні пропаґують централізм („Слово Польске"), інші поклоняються децентралізмові („Курер Віленьскі"), ендецький „Курер Львовскі" з огляду на українців схиляється до централізму, але ендецька поморська та позванська преса страшенне децентралістична, проурядовий краківський „Курєрок" вічно ремствує на централізм, проти якого теоретично є й урядова партія ББ (гасла реґіоналізму і т. д.), але сам уряд стоїть на становищі сильно централістичному.

„Так отже бачимо, — каже у висновку автор, що на загал у пресі нашої держави переважають дуже сильні децентралістичні течії, зате держава є кермована на скрайньо централістичний лад.

Призадумуючися над арґументами за одною і другою системою, автор вичисляє дві головні причини, що запевняють побіду централізмові: 1) факт чисельно сильних національних меншин у деяких частинах держави і 2) релятивна слабкість усіх політичних партій вкл. з проурядовою; а по стороні децентралізму заявляються: 1) традиції окремих систем у ріжних частинах держави з бувших трьох займанщин і 2) льокальні, здебільша господарські, інтереси. Цікаво, що з тих причин — дві перші, що промовляють за централізмом, є суто політичні, а ті, що проти централізму, лише посередньо впливають на політікум проблеми. Цим і пояснює автор факт, що за централізмом ідуть урядові чинники, наче по лінії найменшого спротиву, і що зате децентралістичний напрямок находить сильний відгук серед кол громадянства.

Дуже цікавим є також розмежовування автором понять централізації адмін. системи та самоврядування. Автор подає низку конкретних прикладів на державах, де істнує сильна децентралізація, а нема самоуправного життя (Зединені Держави), або навпаки, — де істнує висока самоуправа а устрій є сильно сцентралізований (Австрія). Німеччина, мовляв, була перед війною державою здецентралізованою, але її самоврядування стояло під сильною контролею державної бюрократії. Справ самоврядування автор ближче не торкається.

Зате специфікує і деталізує — як це ми вже згадали — причини, які впливають на повставання централістичних і децентралістичних течій і розглядає їх корисність чи шкідливість з погляду 1) держави, 2) уряду й урядових партій, 3) опозиційних партій і 4) публики.

З державного погляду децентралізація, скріплюючи національні меншини, осілі на деяких суцільних територіях, є бодай у теперішньому моменті частинно шкідлива, поскільки не найдеться якогось засобу, який рівноважив би значіння польського чинника у національно-мішаних воєвідствах, з меншою чисельністю поляків. Здається, що того роду розвязка приймає реальні форми у Східній Галичині. Однак з другого боку децентралізація, застосована супроти розмірно льояльного населення, ріжного під національним оглядом, може зближати цей елемент до польської держави.

Не промовчуючи того арґументу „шкідливости" для Польщі децентралізації (нац. меншини) й обережно стараючися одночасно опрокидувати його, автор пригадує теж „досвід співжиття під одним державним дахом з чужими народами" за займанцьких часів, чим дає пізнати, що того досвіду не мають люди, які кермують національно-мішаними частинами Польщі на принципах строгої централізації. При цій нагоді автор підкреслює ще раз „нові льокальні потреби які завжди держава мусить брати поважно під увагу".

Спорить теж автор з поглядом, наче централізація є корисна чи вигідна урядові й урядовим політичним партіям і доказує, що — навпаки — централістична державна система може в більшій мірі бути корисною для політичних опозиційних (взагалі незалежних) партій. Наприкінці усіх своїх уваг висуває ідею створення якоїсь свобідної трибуни — поза соймом і поза державною бюрократією — на якій могли би зустрічатися і узгіднюватися обі течії, централізму і децентралізму, зясовувати офіціяльне обличчя урядових чинників на цю справу та витворити таке взаємне відношення тих течій, яке найкраще відповідало би потребам населення.

З цілої статті, чи радше двох цих статтей, пробивається виразна нехіть цього польського діяча до централістичної системи, яка панує нині в Польщі.

СПРАВА ПАЦИФІКАЦІЇ В КАНАДІЙСЬКІЙ ПАЛАТІ ГРОМАД.

„Ґазета Поранна" ч. 9591 повідомляє: „З Льондону подають, що на засіданні канадійської палати громад посол Михайло Лучкович домагався від канадійського уряду, аби представники Канади в Лізі Народів налягали на те, щоби Ліґа докладно розглянула пацифікаційні справи. На це відповів мін. Беннет, що представники Канади доложать заходів, аби як поляки так і українці дістали повну справедливість. Канада поносить за це відповідальність як член Ліґи Народів. У дискусії становище українця піддержав м. ін. Ернест Лепіон, давній міністр справедливости, а також член ліберальної партії".

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 31. ТРАВНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

На старих струнах.

О. Олесь: Поезії. Кн. X. Львів 1931. — Накладом В-ва „Неділя" у Львові. — Стор. 144.

Свіжо виданий 10-тий том поезій Олеся пригадав нам давні часи. Якби не та, свіжа пригадка, ми не добули би з шафи тої першої його збірки, що протягом одної ночі зробила його колись поетом: „З журбою радість обнялась..."

Минуло 25 літ і Олесь не змінився. І ця десята його збірка не ріжниться нічим від першої. Вона прохає нас попросту забути про всі інші поезії наших поетів написані за той час і про те, що й ми змінилися. Роки проведені на чужині не змінили Олеся-поета ні на тон, ні на нюанс. Усе джерело його натхнення ще досі в рідному краю, на який він глядить крізь віконця давно вирізаних кришталів. Він почуває себе квіткою вирваною з корінем із ґрунту, на якому міг би розвиватися; — без нього живе штучними соками оранжерійного вазону.

Коли перша революція розбудила надії на волю батьківщини, Олесь палав молодечим захопленням; та й нині з чужини він жде знову тої самої волі в тузі та втомі.

Чомусь загал, що знає поетів більше зі загальних характеристик як із книжок уважає колишнього Олеся бадьорим соловієм. Але і 25 літ тому він тужив і надіявся не інакше:

Душа моя — пустка холодна й німа...
Нічого в тій пустці самотній нема...

Ріжниця була в тому, що тоді нас поривали бадьорі акорди боротьби й безпосередні тони молодечого кохання.

За чвертьстоліття змінилися наші домагання до поезії. Появилися нові поети ближчі до нових течій у чужих літературах, ближчі до наших буденних переживань. Коли й нині кохаємо свій рідний край так само сильно, як давно, коли й нині є ми не менше чутливі на привабі жіночої краси та ніжности, почуваємо, що висловлювати нашого захоплення не можемо так само і — не хочемо.

Між поезією зперед чверть чи пів століття і сучасною є нині така сама ріжниця як між прилюдними промовами або товариськими гутірками в сальоні у цих двох далеких добах. Загострилася наша вражливість на добір слів та на форму, не задовольняє нас епічна розтяжність, хочемо звязких формул, свіжих образів, нових думок.

Олесь не знає про це або не хоче знати і віршує як колись за молодечих літ:

Хоч промінь надії і я оживу,
На арфі едвабній заграю
І знов вас до сонця, до зір позову
І шлях вам квітками вквітчаю.

Хоч промінь надії... Даремно прошу...
Слова ваші — важчі каміння,
І струни живі я руками душу,
І ллються мої голосіння.

Всі реквізити його духової траґедії стали майже неособистими предметами. Сонце, соловій, зорі, квітки, весна... — пересуваються автоматично, бліді, безкровні. Старі дієслівні рими, що самі лізуть під перо і на 100 поезій не більш як дві-три з намаганням визволитися із старого ритму, з якого давно добув найчутливіші тони простоти й безпосередности Гайне.

Є хвилини, коли невибаглива простота зворушує. Є й читачі, яких вдоволять зовсім такі строфи:

Умерли, умерли пісні!
Лягли відпочити у труни,
І тільки часами у сні
Дзвенять мені здалеку струни.

В тремтінні я звуки ловлю,
Щасливий без міри, без краю,
Неначе я знову люблю
І пісні коханій складаю.

Всі ми, що вряди-годи грішимо віршуючи готові на кожний поклик скласти таку лірику для памятника скромної попадянки, яка ніколи не зверне уваги в поезії на три речі: рими, ритм і — сенс. Нині, коли поезія пішла звертистими вихилясами конструктивізму, питання „сенсу" краще й не тикати. Але нехтувати римами й ритмом вільно поетові не більш як жінці; коли вона виїмково гарна або розумна, може показувати себе прилюдно в якімнебудь одязі, але й тоді не з недбайливости та неохайности.

У деяких поетів глибина ідей чи сила уяви розсаджує форму, мов динаміт скелю. У поезіях, що є наче сальонові вазоники й фляконики — зверхня форма є часто цілим враженням, заки ми зазирнули, чи є в цих цяцьках звичайна вода на квіти чи дорогоцінні пахощі.

Олесь від літ іде стежкою протоптаною першими своїми кроками. Переспівує себе, повторяє довголітні настрої, а з ними рими „солов'я" — „я", „солов'ї" — „ї" і багато, забагато тих до зануди прикрих дієслівних рим — „ждала — чесала", „зняв — взяв" — перед якими неодин із нас, із ненависти для банальности, попадає в другий екстрем: в асонанцові штудерації.

Такий поет як Олесь, з „іскрою божою", навіть вичерпавши джерело свого натхнення, всилі ще неодним тоном розбудити в нас поетичний настрій. Але тим, що шукають у поета думок і уяви — настрої вже не вистачають.

Правда: є тисячі в нас інтеліґентів, які не мали в руці ніодної збірки Олеся, яким поезію заступає їхнє власне красномовство. Ці могли би заглянути бодай до цієї X-ої, дбайливо виданої, з чудовою вінетою П. Ковжуна. Вони можуть читати її без думок про критичні критерії, з такою самою простотою, як поет писав її.

Зелені свята —

ДНІ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ ТА ОХОРОНИ СТРІЛЕЦЬКИХ МОГИЛ!

Тисячі стрілецьких могил, розсіяних по українських землях, тисячі інвалідів з війни 1918—1920 р. — це сéржі свідки нашої слави і непіжиручости українського народу.

Як забезпечені українські інваліди? Чи Українське Товариство Допомоги Інвалідам і Т-во Охорони Воєнних Могил у Львові мають таку підтримку громадянства, якої потрібно?

Від раду літ не одержуємо дозволу на публичні збірки жертв між українським громадянством на наші ціли. Не маючи змоги підійти ближче до кожного громадянина, взиваємо і просимо всіх, до кого дійде наше слово, зложити в нагоди Зелених Свят жертву на ціли обох товариств. Ніхто не повинен відмовитися від жертви на упорядкування стрілецьких могил! Ніхто не сміє відмовити датку на допомогу інвалідам Української Армії!

До висилки жертв розіслано з „Ділом" чекові складанки УКТОДІ. Жертви, зложені з нагоди Зелених Свят і взагалі в місяці червні ц. р., розділимо по половині між оба Товариства.

Сповніть свій важний національний обовязок!

ЗА ГОЛОВНУ РАДУ УКРАЇНСЬКОГО Т-ВА ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ У ЛЬВОВІ:

Д-р І. Гижа, голова. *М. Брилинський*, секр.

ЗА ГОЛ. РАДУ Т-ВА ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ У ЛЬВОВІ:

Д-р П. Кривуцький, голова. *О. Карпінський*, секретар.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянского обовязку!

З українського життя на Буковині.

Кандидати Української Нац. Партії.

Як нашим читачам уже відомо, Українська Національна Партія заключила виборчий пакт з урядом проф. Ворги, на основі якого при теперішніх виборах на листі „Національної Унії" на Буковині поставлено трьох кандидатів У. Н. Партії: д-ра Володимира Залозецького в повіті Чернівці до камери (на III. місці), ред. Юрія Сербинюка в повіті Сторожинець до камери (на III. місці) і д-ра Дениса Маєра-Михальського, адвоката в Букарешті, з загальної курії до сенату (на I. місці). Згадані кандидати обіздять тепер свої виборчі округи й улаштовують віча, агітуючи енерґійно за листою „Національної Унії". Вибір цих українських кандидатів є мабуть запевнений. — Позатим українські кандидати фіґурують і на листах деяких політичних партій, що стоять тепер в опозиції до уряду Йорґи: соціял-демократичній, національ-царaністичній, ліберальній і ін.

25-ліття „Жіночої Громади".

В неділю 17. ц. м. святкувало Товариство „Жіноча Громада" на Буковині 25-літній ювилей свого істнування. Тогож дня випав теж „День Матери". З приводу 25-ліття „Жін. Громади" гостила в Чернівцях сенаторка п-і Олена Кисілевська, редакторка „Жіночої Долі", що привитала буковинське українське жіноцтво з ювилеєм і заохотила його до дальшої праці. Черновецький „Час" присвятив ювилеєві „Жіночої Громади" кілька статтей.

—o—

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 31. ТРАВНЯ 1931.

Д-Р МИКОЛА АНДРУСЯК 3)

Іван Могильницький.

(З приводу століття його смерти.)

Рекурс і розвідка про мову. — Змішані мови й діялекти. — Білоруська мова й українська. — Книжна мова й народня.

На тім не скінчилася боротьба митр. Левицького й І. Могильницького з галицькою ґуберніею в обороні прав українського народу. В 1821 р. заборонив ґубернатор митр. Левицькому друкувати пастирський лист в церковно-славянськiй мові, тому що нема жадного цензора для письм „в кирильській мові" („in cyrillischer Sprache"!). Отже радив писати посланіє як досі в „зрозумілій краєвій", себто в польській мові. Іменем митрополита Могильницький вніс рекурс до президії ґубернії. У рекурсі, що є обширною фільольоґічною розправою, Могильницький доказує, чому церковно-славянська мова не є незрозумілою для українців, а при цьому обстоює окремішність української народности й мови.

Потреба оборони окремішности української народности й мови спонукала Могильницького до наукових дослідів. Він є першим галицько-українським науковим дослідником мови.

На самім вступі своєї „Відомости о рускім язиці" нарікає Могильницький на те, що ніодна зі славянських мов не має таких ріжних назв, як українська.

Він наводить суперечні думки ріжних учених про славянські мови взагалі, а українську зокрема, та сам уживає термінів: мова, діялект, наріч, без ніякої строгої, льоґічної ріжниці й називає діялектами мову чеську, польську, російську, руську у віднесенні до корінної славянської мови. При цьому стверджує, що якийсь нарід може утратити політичне значіння й самостійність, одначе племя й мова лишаються незмінними народніми прикметами.

Відтак подає Могильницький історію переходу руських земель: Галичини (у автора: „Малої Руси"), України, Поділля, Волині, Білої й Чорної Руси в склад литовсько-польської держави та на основі ряду документів виказує, що в Польщі завсіди та всюди відріжнювали українську мову від польської й російської. Цікаве те, що автор покликуючися на твори Мелетія Смотрицького й ріжні документи доказує, що обряд і народність не покриваються і що шляхта, що покинула руський обряд і приймила латинський є все таки української народности.

Далі автор арґументує, що коли українська мова й приймала в своїм історичнім розвитку поодинокі польські слова, як польська мова українські, годі твердити, що наша мова виникла з польської, навпаки, польська мова завдячує свою чистоту, багацтво та склад українській мові.

Щодо відношення нинішньої російської мови до „руської" зазначує Могильницький, що українська мова причинилася значно до зросту, багацтва й краси московської мови.

Вкінці автор зазначує, що українська (руська) мова в нинішній Галичині є народньою мовою українського народу та виступає проти невідповідного німецького вислову: „Russnak", а заявляється за терміном: „Ruthener".

В його поглядах вражає нас твердження про єдність українсько-білоруської мови та його поділ народньої мови на устну й книжну, яка від XIII. ст. аж до його часів майже однакова. Джерело цього лежить в тім, що Могильницький легковажив живу народню мову, для нього мала вартість тільки виключно книжна скарбниця та традиція минулого. Втягнення білорущини в обсяг української мови не є нічим дивним. В литовсько-польській державі уживали спільної книжної „руської" мови зі своєрідною примішкою українці і білоруси; в цій мові були писані документи, на які покликувався Могильницький. Зрештою ще в 1880 р. Омелян Огоновський у своїх „Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache" зачислив білоруську мову як діялект української.

Найбільш яскравим є його хибний погляд про однаковість нашої мови в XIII—XIX. ст., тим більше, що йому відомі були „Енеїда" Котляревського й граматика Павловського. Ця його думка зродилася — як подає акад. М. Возняк — під впливом лектури російських письменників Ломоносова й Шішкова, які думали, що великоруська мова небагато змінилася від часів Володимира Великого".

Своєї „Відомости про руську мову" не видрукував сам Могильницький; тільки скорочений польський переклад Л. А. Набєляка появився в „Czasopiśmie naukowem księgozbioru im. Ossolińskich" за 1829 р. п. з. „Rozprawa o języku ruskim".— Звідси передрукували цю розвідку у віденській друкарні Карла Ґерольда в 1837 р. та у львівській Ставропиґійській 1848 р. Російський переклад з польської мови з деякими замітками появився у січневій книжці „Журнала Министерства Народного Просвещения" за 1838 р. п. з.: „О Русском языке", а звідси передрукував статтю Могильницького П. Куліш в 2-ім томі „Записок о Южной Руси" (Петроград 1857) п. з.: „О древности и самобытности южно-русского языка".

(Докінчення буде)

ВІДГУКИ ДНЯ.

Клаптики споминів.

Прошуміла буря над молодим, здоровим лісом. Прошуміла і ущухла. Ліс відітхнув, розправив прибите гилля і розглянувся. Неодно дерево лежало на землі, вирване з корінем чи заломане в половині.

Ліс — то ми.

Буря — війна

Вже стільки літ ділить нас від грохоту гармат, від крику наступаючих і зойку ранених, а думка все ще вертає до них грізних часів. То спомин про битву, то згадка про добрих, вірних товаришів, яких у буденнім житті не знайти.

Богато з тих товаришів вернуло разом зі мною з далеких походів, богато ще досі не вернуло, а богато вже ніколи не верне.

Про тих, що вже не вернуть — нинішня згадка моя. В Зелені Свята, в поминковий день, коли наші йдуть відвідати відомі гроби і згадують невідомі.

Згадую і я...

Десятник Луцик. Студент інжінерії. Лагідний, чемний і страшенно відважний. Як питав щось полоненого, то кланявся. Десь у Карпатах його гріб коло Климця. Підчас стежі впав без зойку, а лице й по смерти не втратило усміху.

Хорунжий Яремкевич, з яким я сварився кілька разів на день, а жив два роки в великій дружбі. В Соснові при дорозі його гріб.

Поручник Яримович, красунь на цілий полк. Несмілий до жінок, а один з найліпших старшин у полку. Лежить десь над Ценівкою в Конюхах.

Хорунжий Загульський також там. Згинув у ночі підчас земних робіт при окопах. Пробули ми довгий час в одній сотні, пережили неодно в спільній землянці.

Поручник Перфецький, високий, гарний хлопець. Добрий товариш і добрий вояк. Старий спортовець, що й війну вважав за рід спорту.

Поручник Теліщак, оспіваний у піснях, оплакуваний товаришами і дівчатами. Відвіз я його до Жмеринки в шпиталь та тільки й бачив.

Поручник Мойсеович, ніжний, як панночка, а веселий, а вічно готовий до послуг, а непоправний ентузіяст. У Винниці на цвинтарі лежить.

Отаман Дудинський. Добрий командант і добрий старий товариш. Любив вигоду, носив широченний однострій і навіть на одну годину клався розібраний спати. Похований у Кожухові, під Москвою, кажуть.

Четар Дзюбак, що любив мати запаси набоїв і вічно домагався від вищої команди нових. Спокійний, обовязковий і мало вимагаючий.

Четар Тарнавський, синьоокий хлопчина, якого й досі всі згадують, такий був коханий.

Хорунжий Підсонський, що згинув першого дня, як тільки прийшов на фронт.

Сотник Нестайко, поручник Панчак, сотник Андрух, четар Опока, поручник Нагайло, сотник Будзиновський, сотник Пяпка... всі як живі стоять перед очима.

Сотник Загаєвич, сильний і спокійний як земля. Під Мотовилівкою передчасно згинув. Був би ще край мав поміч з нього.

Полковник Вітовський. Прекрасний чоловік, чистий характер, добре серце. Розвага наша в карпатській кампанії, серед снігів і невдач. Другим приносив радість, а сам її не мав.

А вкінці мій друг із першої сотні — стрілецький Богун, сотник Федь Черник. Який він, хто він, де впав і де лежить — усі знають.

А далі ряди, ряди і ряди, а їм на імя: Сорок Тисяч.

Галактіон Чіпка.

Зелені Свята — дні допомоги інвалідам та охорони стрілецьких могил. У ці дні кожний українець складає жертву на ті цілі.

Політичні розправи у Львові в червні.

В каденції присяглих суддів у червні відбудуться між іншими такі важніші політичні розправи перед львівським судом:

Дня 5. червня ц. р. розправа проти *Процишина і тов.*, студентів з Тернопільщини, обвинувачених за злочин з § 58. к. з. і 166, 167 (підпал). Розправа мала відбутися перед тернопільським судом, але на внесення прокуратора відіслано цю справу до Львова.

Дня 15. червня ц. р. відбудеться розправа проти журналіста *Юліяна Вачинського*, обвинуваченого за злочин з § 58 ц. і 59 ц. к. з. (за написання брошури „Большевицька революція й українці").

Дня 18. червня ц. р. розправа проти *Саляка і тов.*, обвинувачених за злочин з § 58. і динамітовий закон.

ОСТАННІ ВІСТИ

РОЗПРАВА ПРОТИ „СЛОВА ПОЛЬСЬКОГО".

Перед трибуналом львівського карного суду відбулася розправа проти відповід. редактора „Слова Польського" Вільг. Скшичинського. Обвинувачує бувш. пос. Дм. Паліїв за обиду чести в 2 статтях „Сл. П." з 19. і 21. січня ц. р. Оборонець ред. Скшичинського д-р Дверніцький сказав, що предложить докази правди, тому розправу відложили для переслухання нових свідків.

—o—

ЗАСУД ПОЛЬСЬКОГО СТАРШИНИ.

Львівський військовий суд засудив поручника 14. п. язловецьких уланів Ром. Погорецького на 6 місяців твердині за це, що в дні 6. жовтня 1930 р. напав на вул. Рейтана біля „Багателі" на д-ра Вайнберга і зранив його з револьвера в щоку. Пор. Погорецький боронився тим, що був пяний, а в протоколі дописав: „я не вцілив бо було темно".

—o—

ПІСЛЯ ЛЕТУ ПРОФ. ПІКАРДА.

З Інсбруку повідомляють: 28. травня вечором невеличку гостинницю в Обербурґль облягали юрби. 50 вчених окружило вчених. Підчас балачки прийшла вістка, що коли проф. Пікард осідав на ледняку, жінка його в Брюселі привела на світ сина. Оваціям не було кінця. Один американський журналіст вперся, що здоровля сина треба вшанувати чашею шампанського. Стали шукати шампанське, та щойно коло північ найшли дві фляшки в горах. Випили його серед найкращого настрою. Проф. Пікард згадав, як то він і його товариш в алюмінієвій кулі зїли все й випили, та з великої спраги злизували каплі води, які спадали з металевих частей ґондолі. Проф. Пікард твердить, що стратосфера це стрефа будучини для лет. комунікації. Відповідно сконструовані літаки могтимуть летіти з фантастичною скорістю. Пасажири мусітимуть сидіти в герметично замкнених ґондолях.

29. травня рано проф. Пікард з урядовою комісією й журналістами пішов на ледняк, де сторожа пильнує бальона. Бальон дістався до стратосфери до 2 год. зі скорістю 15 м. на секунду. Летунам було страшно горячо, бо сонце розігріло кулю, було там 40-кілька степенів вище зера. Температура назовні ґондолі була 55—60 ст. нижче зера. Місяць виглядав у тій висоті багато ясніше ніж при обсерваціях зі землі. Виразно було видно гірські хребти на місяці. Найважніші досліди торкаються космічних проміннів, досі ще ближче не досліджених. Проміні ті, твердить проф. Пікард, є тісно залежні від зір. Чим ближче зір, тим вплив космічних промінів сильніший.

—o—

ВІЙНА СРСР ПРОТИ ФІНЛЯНДІЇ?

З Гельсінґфорсу повідомляють, що остання демонстрація більшовицької фльоти при фінляндськім побережі викликала велике обурення. „Споменмаа" каже, що населення говорить про вибух війни.

НОВИНКИ

— **Вп. п. Михайло Чухновський!** Просимо подати свою адресу В-ву У. З. Е.! 2141

— **Товаришів з А, Б і В відділів**, які здавали матуру в 1921 році в українській ґімназії в Перемишлі — проситься негайно, а найдальше до 31. травня ц. р., подати на адресу Тов. Осипа Гронського ст. прав — у Львові, вул. Домініканська 4 (адміністрація „Неділі") свої адреси та який день був би їм найдогіднійший відбути 10-літній зїзд. Пропонується дні 30. червня або 5.—6. вересня ц. р. Зазначується, що зїзд обійматиме всі три відділи. 2089 2-2

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (118.) число нашого орґану підпало конфіскаті за більшу часть передової статті п. з.: **„Наш білянс у санаційній пятирічці"** і за один уступ у статті **„Санація захопила Головну Управу „T. S. L."**. Це вже 30-та з черги конфіската „Діла" в цьому році.

— **Преосв. Діонізій Ніярадий у Львові.** Епископ Крижевацький з Югославії Преосв. Діонізій Ніярадий гостив 20. і 21. травня ц. р. в Дрогобиччині, де відвідав деякі українські філянтропійні установи, м. ін. захоронку і порадню матерей у Бориславі. У Мразниці оглядав еп. Ніярадий нову церкву і подивляв вітражі проекту пок. Петра Холодного. Після того еп. Ніярадий був у відвідинах наших владик у Станиславові й Перемишлі, а тепер перебуває у Львові, як гість ексцел. Митрополита Андрея. Довідуємося, що в неділю, дня 31. травня ц. р. (перший день Зел. Свят) Преосв. Ніярадий відправить в год. 10. передпол. торжественну Службу Божу в церкві св. Духа, яка саме того дня має своє храмове свято.

— **Нова українська крамниця у Львові.** На днях отворено у Львові при вул. Руській ч. 18 (напроти Волоської церкви) нову українську крамницю. Є це торгівля делікатесів, цукрів і овочів „Гандзя". Власничкою крамниці є п. Марія Танчаківська.

— **Про замирення світа** матиме у Львові відчит дня 2-го червня в год. 7. веч. у ратушевій салі п-ні Каміля Древе, секретарка Міжнародньої Ліґи для Мира та Свободи. Відчит буде з фр. мови одночасно перекладений на польську.

— **Анкета в справі Східних Карпат.** Союз польських туристичних товариств і станиславівський воєвода Яґодзінський скликали до Станиславова на день 29., 30. і 31. ц. м. анкету в справі Східних Карпат. До участи в анкеті запрошені представники уряду, самоврядування, товариств суспільних, туристичних, краєзнавчих та преси. Як видно з програми анкети, надрукованої в „Курер-і Станіславовскі-м", найбільше заінтересованих, себто українців, цілковито поминено.

„Світезь" не замкнена. З певних джерел довідуємося, що вістка польської преси про замкнення львівського ставу „Світезь" не відповідає дійсности. Вістку цю в пресу пустили, здається, ті, яким залежить на тім, щоби „Світезі" якнайбільше шкодити — з конкуренції. Загально відомо, що став „Світезь" є найкращим місцем для купелі у Львові, тимбільше, що той став обетоновано, а вода допливає до нього з джерел бетоновими рурами. Про негігієнічність „Світезі" нема й мови.

— **Весняна вистава мистецтва у Львові.** Польське товариство прихильників гарного мистецтва у Львові уладжує в палаті мистецтв на площі Східних Торгів весняну виставу малярства, різьби, графіки й мистецького промислу та фотографіки. Відкриття вистави відбулось 24. ц. м. Виставу можна відвідувати щодня від год. 10-ої рано до 7 вечором.

— **Три самогубства в Бориславі.** Анна Бавмгартен, 22-літня панна з Борислава, отруїлась з нещасного кохання. — В тім-же місті повісився Богдан Губицький тому, що довгий час не мав праці. — У бориславській школі підчас науки пробувала отруїтись учениця 6-ої кляси Лея Зільберберг тому, що не здала іспитів. Цю остатню урятували.

— **Самовбивство польського жовніра.** Фелікс Гронек, вояк, що перебував на відпустці в Бориславі, стрілив собі з револьвера в груди із наміром самовбивства, після чого у безнадійнім стані опинився у лічниці.

— **По 15 літах неволі.** До Борислава вернув Степан Баран, який 1916 року попав до російського полону і перебуваючи в Сибірі, не міг досі вернути до вітчини.

— **Нова копальня нафти в Бориславі.** В Бориславі почала працювати нова копальня нафти „Зузанна". Її головний шиб у глибині 1476 метрів добуває денно 17.000 кг. ропи. Як бачимо, всі поголоски про те, що бориславські нафтові джерела вичерпуються, є передвчасні.

— **З хроніки вбивств.** В Дністрику Головецькім, пов. Турка, підчас бійки парубків згинув Степан Поточник, а Михайло Данилів бореться зі смертю. Його поранили сокирами. — З Белейова, пов. Долина, вертав з весілля Станислав Яблонський і по дорозі впав трупом, застрілений невідомою особою.

— **Жертви економічної кризи.** В Сосновці урядовець залізниці, Осип Гоневич, опинившись без праці і хліба, убив у ночі свою жінку й сина, потім сам зголосився на поліції. Він признався, що виконав страшний злочин тому, що не міг дивитися на нужду й голод жінки та сина.

— **Війт убив новобранця.** В селі Щитно, плонського повіту, пяні новобранці, йдучи до війська, почали між собою бійку. Місцевий війт Домбровський вмішався в цю авантюру, а коли новобранець Хмелевський хотів його вдарити, війт гримнув рекрута палицею по голові і поклав трупом. Новобранця поховали, війта арештували.

— **Фортепяновий вечір пяністки Галі Левицької-Крушельницької** відбудеться дня 2. червня в Стрию в салі Народнього Дому. Буде це також перший презентаційний вечір нового концертового фортепяну (Безендорфера), який Філія Музичного Інституту в Стрию набула по довгих змаганнях в тому напрямі.

— **Концерт „Бандуриста".** Акад. Хор „Бандурист" під мистецьким проводом п. І. Охримовича влаштовує в середу 3. червня 1931 р. в год. 8.15 вечором у великій салі Лисенка програмовий концерт при ласкавій співучасти оперового співака Вп. П. Маслюка-Мартіні. В програму входять твори українських і німецьких композиторів. При фортепяні тов. Ром. Шухевич. Подробиці в афішах і програмках.

——o——

СПОРТ

Легкоатлетичні змагання.

Легкоатлетичні змагання за мистецтво львівської округи відбудуться 31. травня та 1. червня, в обох днях в год. 9. рано і будуть тревати до год. 12.30. Пополудні змагань не буде. Вступ на площу 20 і 50 сот.

Мистецтва у відбиванці.

В неділю 31. травня відбудуться на площі Сокола-Батька в год. 12-ій такі розгривки за мистецтво Галичини: ЖУСК—Стріла, Сокіл IV а — Сокіл IV б, УССК II. — Сагайдачний, а в понеділок 1. червня в тій-же годині Стріла — Сокіл IV Сокіл-Батько — Сокіл IV б, УССК I. — Сагайдачний.

Недільні змагання.

В неділю 31. ц. м. відбудуться змагання от сих лігових дружин: Погонь—Чорні у Львові, Висла—Лехія у Кракові, Варта—Гарбарня в Познані, Варшавянка—Краковія у Варшаві і Рух—Легія у Вел. Гайдуках.

З А-клясових дружин львівської округи змагаються: Тасмонея—Польонія, II. Сокіл—Погонь (Стрий) і Світезь—Ресовія.

Спортове життя на провінції.

Тернопіль. Поділля—Єгуда 0:0. Поділля—Легіон 3:1. Поділля II.—Легіон 2:0.

Станиславів. Пролом II. — Гакоах II. 2:3.

——o——

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Петро Жуковський, нотар у Богородчанах, помер у 74. році життя в дні 10. травня ц. р. Покійний інтересувався живо справами нашого народу і приходив нераз з допомогою українським культурно-освітнім товариствам. В. Й П.!

——o——

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 25, 26, 27, і 28. V. 1931 р.: масло експортове і десерове прим 3·60 зол.; а в дні 29. V. 1931 р. масло експортове і десерове по 3·50 зол. кільо; літра молока 23—24 сот.; літра сметани 1·30 зол.; копа яєць 4·20 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 30. травня, година 3·30 попол. „Королева Сніжинка"; година 7·30 веч. „Весілля в Голівуді".

Неділя, 31. травня, година 3·30 попол. „Королева Сніжинка".

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Шопка „Гальо! Радіо Шікаго", песа Норта.

Малий Міський Театр:

Театр нечинний.

Цирк Станевських на площі Бема дає щодня вистави в год. 8·20 веч., а у вівтірки, середи, суботи та неділі також пополудневі вистави в годині 4-ій.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Він і його сестра" (Власта Буріян, Анні Ондра).

КАСИНО: „Роскоші гостинности" (Бастер Кітон), „Портієри готелю „Атлянтік" (комедія).

КОЛЬОСЕИ: Звукова фільма „Тройка".

ЛЕВ: Звукова фільма „Вовки та шакалі моря". (Підводна німецько - англійська боротьба).

„РУСЕНЬКА: Звукові фільми „Мароко", „Гарольд, тримайся!"

ОАЗА: „Перший веселий тиждень Метро-Голдвин-Маєр". (Пірати. Геть із артистами! Нічна ескапада і т. д.)

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Король джезу".

ПАН: Звукова фільма „Месаліна".

ПАСАЖ: „Ніч шаленого", „Дика кітка".

ПРОМІНЬ: „Залізна маска" (Фербенкс).

ФАТАМОРГАНА: „Люнар мадам д'Амур" та „Під - Патахом як тесло".

ХИМЕРА: „Чортиця з Триполісу".

СТИЛЕВЕ: „Дім під червоною ліхтарнею".

УПІХА: „Капітан Лет" та „Фред Томсон".

Програма радіо.

Субота 30. травня 1931.

Варшава (1411,8) 17·30 Концерт для молоді. **Льондон** (356,3) 18·35 Студентські пісні. **Берлін** (419) 16·25 Концерт. **Рим** (441,2) 12·45 Радіоквінтет. **Прага** (486,2) 19·30 Легка музика. **Відень** (516,4) 12·00 Капеля Гайгера. **Будапешт** (550,5) 16·00 Хор скавтів. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Париж** (1724,(1 17·30 Танкова музика.

Неділя 30. травня 1931.

Варшава (1411,8) 10·15 Богослужения. **Вильно** (368,1) 10·15 Богослужения. **Льондон** (356,3) 15·00 Радіоорхестра. **Берлін** (419) 12·30 Концерт. **Рим** (441,2) 17·30 Концерт. **Прага** (486,2) 19·00 Популярні пісні. **Відень** (516,4) 16·30 Концерт. **Харків** (937,5) 20·00 Транзмісія концерту. **Ленінград** (1000) 19·30 Концерт.

Понеділок 1. червня 1931.

Варшава (1411,8) 12·10 Музика. **Вильно** (368,1) 12·05 Оперова музика. **Берлін** (419) 21·10 Квартет Гавемана. **Рим** (441,2) 12·15 Музика. **Прага** (486,2) 21·00 Орхестра. **Відень** (516,4) 15·20 Капеля Маха. **Будапешт** (550,5) 17·30 Солісти. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота 30. травня 1930 р.

12·10, 15·20, 19·55 Грамофон. 15·00 Госп. комунікат. 15·35 Почт. скринька для наймолодших. 15·50 „Ліс як джерело багатства". 16·10 „Серед книжок". 16·40 „З подорожі по Швайцарії". 17·00 „Прометей" авт. 17·30 Авт. для молоді. 18·00 Богослужения з Вильна. 19·00 Всячина. 19·20 „Про конечність піддержки кр. промислу жінками", 19·40 Прес. радденния. 20·00 „В сиротинці" діальог. 20·15 „Постаті польської неволі й боротьби — Франц Йосиф I.", 20·30 Легка музика. 22·15 Шопенівський концерт. 23·00 Легка музика.

Неділя, 31. травня.

10.15 Богослужения. 11.35 „Католицька будуччина Японії" (відч.). 12.15 Муз. поранок. 14.00 Балачка для сільських господинь. 14.20 Музика. 15.00 „Гигієна городу". 16.30 Почт. скринька. 16.5. 19.45 Грамофон. 17.25 „Приємні й пожиточні вісти". 18.00 Популярний концерт. 19.00 Всячина. 19.20 „Рожі, лелії, тюльпани" (відч.). 19.45 Спорт. комунікат. 20.00 Авдиція. 20.30 „Кримські сонети" муз. Монюшка. 21.30 „Кайруан" (кореcп. з Тунісу). 21.45 Скрипка. 22.50 Трансм. з Варшави. 23.00 Радіогротеска (форт.).

Понеділок, 1. червня.

11.58 Сигнал часу. 12.10, 15.10, 17.10, 19.20 Грамофон. 13.10 Метеор. комунікат. 14.50 Господарський комунікат. 16.50 Фр. лекція. 17.35 „Нинішній Вавилон" (відч.). 18.00 Легка музика. 19.00 Всячина. 19.40 Почт. рільн. скринька. 20.00 Прес. рад. деник. 20.15 Літ. авдиція (Раорта). 20.30 „Королева рож" оп. Леонкавалля. 22.25 „За Дніпром" (відч. кап. Меч. Богд. Лепецького). 23.00 Легка музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вступні іспити до кл. II—VIII. відбудуться в держ. гімназії з українською мовою навчання в Станиславові дня 18. і 19., а до кл. I. дня 29. червня 1931. від 8. год. рано.

2197 1—3

Кооп. Український Театр у Львові Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

Східниця.

30. V. „Життя Парижа".
31. V. „Жінка, що вбила".
1. VI. „Циганка Аза".
2. VI. „Мина Мазайло".
3. VI. „Гетьман Дорошенко". 1873 1

З нагоди щасливо покінченої моєї розправи 28 ц. м. перед львівським окружним судом складаю отсею дорогою щиру подяку Вп. Д-рові меценасові Шухевичеві за безкорисні інтервенції в часі мого слідства та за успішну оборону в часі моєї розправи. Крім цього щиро дякую Вп. Пані Трачовій за дбайливу опіку в часі 11-місячного мого побуту у Львівських Бригідках. Ременів — 29. V. 1931. — **Чайківський Михайло.**

Українське Лікарське Т-во замість вінка на могили українських Стрільців, складає 20 зол. на Фонд Інвалідів.

Посвячення памятника о. Мих. Вербицького відложене. Т-во Академічний Хор „Бандурист" у Львові подає до загального відома, що посвячення памятника о. Михайлові Вербицькому в селі Млинах, яворівського повіту, не відбудеться дня 31. травня ц. р. з причин від виділу незалежних. Про речинець посвячення Т-во „Бандурист" повідомить громадянство в пресі. — **За Виділ: Богдан Рак,** голова; **Петро Костюк,** за секретаря.

Прив. дів. гуманістична гімназія „Рідної Школи" у Львові. Вступні іспити до V.—VIII. клас прив. дів. гуманістичної гімназії „Рідної Школи" у Львові (вул. Театральна 10) відбудуться в днях від 22. до 26. червня. В тихсамих днях приймається зголошення до вступних іспитів до IV. кляси, які відбудуться дня 27. червня в 10-ій годині. — **Управа.**

9131 1-3

Управа гімназії й семинарії „Р. Ш.“ в Коломиї подає до відома, що з днем 2. червня ц. р. відкриває безплатний приготовний курс до IV. кл. гімназії гуман. типу й на I. рік семинарії. Кандидатки, що не можуть користати з курсу, внесуть подання в справі допущення до вступного іспиту до IV. кл. згл. до на I. рік семинарії найдальше до дня 15. червня. Рівночасно повідомляється, що з новим шк. роком Кружок Р. Ш. отвирає I. класу гімназії. Вступні іспити до I. кл. відбудуться в днях 24., 25. і 26. червня. — **Управа.** 2134 1-3

Бувший уповажнений Філії „Просвіти“, секретар народньої канцелярії, організатор читалень і кооператив шукає заняття при Філії „Просвіти“ або в кооперації. Можу вести драматичний гурток (режисер), а також зразково руханково-пожарне Т-во, як „Луг“ чи „Сокіл“. Поведу працю в цілому повіті на полі культурно-освітнім і економічнім. Платню вимагаю дуже скромну. Маю першорядні референції та поручення від поважних Товариств. Згол. до адмін. „Діла“ під „Уповажнений“ 1-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ, світової слави, препе-війні, Omega, Zenith, Longines. — модну БІЖУТЕРІЮ, прегарне СРІБЛО поручає дешево і на догідних умовинах Домбровскі і Розважевскі — Львів, Академічна 2. 1447 15-?

ВАЛІЗКИ, течки, портфелі, поручає, направляє найдешевше робітня Барера, пасаж Гавсмана. 2028 3—?

АЛЬБОМ стрілецьких пісень Ярославенка на фортепян зі словами, коштує 10 золотих. 2012 6—10

КОСІВ к. КОЛОМИЇ. Пансіон п. Евгенії Лукашевської поручає соняшні покої з першорядним удержанням. Ціни знижені. 2076 3-10

ПОДАМ ФРИЗІЄРНЮ дамську і мужеську, добре просперуючу. Добірна українська клієнтеля в центрі українського осідку. Писати до Адміністрації під „Комфорт“. 2087 4-4

ДОРА, кліматичне літнище, ПАНСІОН „ОЛЕНА“ відкритий. Прегарно, догідно положений, близько стації, Прута і ліса. Соняшні кімнати, веранди, сад, город, радіо, добірний харч. Веде власниця сама, ціни знижені. 2105 2—3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1538

ТУХЛЯ повіт **Сколе.** — Літнисько в прегарній гірській місцевості, серед величавих смерекових лісів — над рікою Опором. Положення дуже соняшне, закрите від вітрів. Богато нових плаж. Парк до проходів. Освітлення вулиць — нафтово — жарове. Мешкання в пансіонах і в селянських домах. Почта, телефон на місці. Безпосереднє получення зі Львовом. Численна фреквенція літників.

ДВІ КІМНАТИ, кухня, передпокій, електрика, водотяг, газ, ванна кімната, телефон, або тільки дві кімнати з окремим входом, можна з меблями, в місті, не дорого до винайму. Довідатися в адміністрації „Телефон“. 2125

ПАРЦЕЛЯ на Новім Львові (Красучин) до продання при головній вулиці, яка лучиться з Власною Стріхою (полудневий фронт). Відомість: вулиця Руська 16. — Реставрація „Говерля“.

ХЛІБОРОБИ! Одіж — спортова, літня, полотняна — також на віру — казочно дешево — тільки в робітні „ПАЛЛІЮМ“ — Вірменська 3. — Тел. 54—24.

1 МОРҐ орного поля в Зимній Воді продам за ратальною сплатою. Мадярська. Львів, вул. Рея ч. 7.

500 ДОЛЯРІВ 12% потребую позичити на гіпотеку дому 1 п. вище на один рік. Листи до Адмін. під „Новий дім“

ДІМ НОВИЙ до продажі 2400 долярів позички гіпотечної, вклад 3600 долярів в околиці Гроховської вул. Відомість Льва Сапіги 4 у дозорчині.

КОНЦЕСІОНОВАНЕ БЮРО КУПНА і продажі нерухомостей у Станиславові, вул. Голуховського 22. II. пов. тел. 27. посередничить у купні і продажі домів, камениць, віль, парцель будівляних, у винаймі мешкань і пансіонів у Станиславові, Делятині, Дорі, Яремчі, Микуличині, Ворохті. 1900 6-6

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, спеціяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та **лікарської косметики**

ординує в скірних недугах і т. д. від год. 8½—10, 14—16, в косметиці від 10—11 і 16—18, в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діятермія. Кріотерапія. Сепаратові ждальні.

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 22, III. п. (біля Нар. Гостинниці).

Вінда до вжитку. Телефон 38—90

Спеціяліст венеричних, шкірних недуг і косметики
Др. І. Мунд Д. сек. шп. від і львів. орд. від 8—9 і 2—5. в неділі від 9—1. **Львів, Асника 1, ріг** Пілсудського (Панської). Телеф. 48-01. — 1032 **Лічення жиляків.** 66—?

Оператор Д-р Б. ЗОННЕНШАЙН

орд. у недугах вуха, носа і гортанки від 11—6. ЛЬВІВ, вул. Академічна 14. Інгаляторія. Рентген. 2112 2—6

ОПЕРАТОР
Д-р Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірургічних. Лікування жиляків

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. Тел. 38—51.
1953 12-30

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Телеф. 65—73.

Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням.

Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики. Полекші в сплатах.
2135 1-5

ЗЕЛЕМЯНКА, купелеве заведення і літнище, при лінії Львів-Лавочне, стація в місці, серед смерекових лісів, поручає від 15. травня соняшні кімнати з удержанням по знижених цінах. Купелі в солянці залізно-йодово-бромовій. Лікар у заведенні. — Зголошення приймає: Управа: Зелемянка, коло Сколього. 2038 3—7

1000 дол. ВКЛАДУ. Для поширення гарно просперуючого торговельного підприємства пошукуємо інтелігентного спільника. Співпраця конечна. — Письмені зголошення: „УАР“, Львів Валова 23/1 для „Співпраця“. 2099 3—3

ЛІЖКА металеві ВІЗКИ діточі поручає дешево фабричний склад

М. Волковискі

Львів, Коперника 5. Тел. 95—97.
Великий вибір ДОГІДНІ УМОВИНИ

„Underwood“ фабрично нова **зол. 590·—**

ЗНИЖКА ЦІН

„Underwood“ фабрично нова **зол. 590·—**

Продаємо машини до писання бюрові та подорожні · · · · НОВІ і REBUILT, а саме: · · · ·
„Underwood“ „Remington“ „Smith Bros“ і „Royal“
— — — по знижених цінах і на догідних умовах. — — —

Тел. 23-11 „POLTYP“ **Тел. 23-11**
ЛЬВІВ, ЯГАЙЛОНСЬКА, ч. 20.

Ширіть наш часопис!

МАШИНИ ДО ШИТТЯ „SINGER“ — „KAYSER“ по найнижчих цінах на догідні сплати.

РОВЕРИ „Kayser“-„Puch“ „Łucznik“ від 190·— зол.

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ всіляких систем. Виключне представництво американських машин **„Barr“** по 550 зол.
ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, Валова 11, тел. 28-70
одинока українська фірма в тій ділянці.
2129 1—10

З приводу редукції платні на 15%

знизили ми з днем 1. травня ціни МЕБЛІВ всілякого рода на 15%.

Продаємо такі кожному без винятку на рати від 5 зол. почавши.

Меблевий дім „Silesia“ Львів Бра- 1901 **рівська 3. Тел. 85-92, 31-69.** 6-10

Загальні Збори

Товариства Руська Бурса в Стриї

відбудуться 6. червня ц. р. в 19 згл. но 20 год. у кімнатах Українського Касина з порядком:

1. Відчитання протоколу. 2) Звіт Виділу з діяльности. 3) Звідомлення Контрольної Комісії. 4) Дискусія. 5) Вибір нового Виділу. 6) Зміна статута. 7) Евентуалія. — Виділ.

Подяка.

Отсією дорогою складаємо щиру подяку усім, що підчас тяжкої та довгої недуги бл. п. о. **Романа Сивака** спішили йому з розвагою й потіхою, як і тим, котрі й по смерти віддали Покійному останню послугу. Перш за все дякуємо Всеч. о. дек. Мосорі, о. Левинському, о. Пашковському, о. Мудрому, о. Смачилі, о. Чумалі, о. Татомиреві, о. Воскресові і о. Косовичеві за участь у похоронах, а надто Всч. о. Левинському, о. Пашковському і о. Чумалі за надгробні слова. Щирі слова подяки висказуємо Вп. П. Гавранам, що постійно опікувались хорим та занялись його похоронами, а відтак Вп. П. Косовичам, що рівнож постійно розважали Покійника. Дякуємо й представникові У. С. С. п. Комаровському зі Синевідська за прощальну промову. Врешті дякуємо всім громадянам Корчина і Синевідська Вижного, що своєю присутністю причинилися до звеличання цього сумного обряду.

Родина.

ЖУРНАЛИ ВЗОРИ КРОЇ МАНЕКІНИ
Р. ЛЯНДАВ
ЛЬВІВ, вул. ЧАРНЕЦЬКОГО ч. 3.
2132 1—1

МЕБЛІ ЗАЛІЗНІ та МЕТАЛЕВІ як також **санаторійні урядження** — найкорисніше купувати просимо у фабриці

Осип Процко і Син, Львів,
вул. Миколая 23. тел. 87—09.

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО“!

Присилайте передплату!

Від 25 літ

З найліпшим успіхом уживана спеціяльна асфальтова папа **„KORIOLIT“** до покривання дахів всілякого рода, також старогонтових. „KORIOLIT“ не має в собі смоли, є двічі імпреґнована і тому не треба її смолити при покриванню ані консервації довгі літа. „KORIOLIT“ є відпорний на переносний вогонь, а Товариства Обезпечень прикладають до дахів критих „KORIOLIT-ом“ таку саму премію, як для огнетревалих матеріялів. „KORIOLIT“ виробляє виключно фірма:

ЕМІЛЬ КУЗЬНІЦЬКИЙ
Акц. Сп. Фабрика дахової тектури, хемічних продуктів і асфальту
Осьвенцім (Галичина). 2037 3-10

ФІЛІЇ: **Львів, вул. Паненська 33. Сосновець, вул. Собіського 7.**

ПОРУЧАЄ: КОЛІРОВУ БІТУМІЧНУ ПАПУ **„BARWOLIT“**

(червона і зелена папа) „BARWOLIT“ не є поверх. фарб., але імпреґнована червоною і зеленою бітуміч. композ. Колір є тривкий і не змінюється під впливом атмосферичним. Позатим має всі механ. прикмети „KORIOLIT-у“. При покупні просимо пильно звертати увагу на охоронну марку (вірлик) і назви „KORIOLIT“ і „BARWOLIT“.

Marka Fabryczna

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.